

کیفیت اشتغال در ایران و مقایسه‌ی آن با برخی کشورها

فریبا سادات بنی‌هاشمی

مدیر کل دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری، مرکز آمار ایران

در بین این کشورها ایران بعد از مکزیک

نوع شغل یکی از ابعاد کیفیت اشتغال در بازار کار محسوب می‌شود. نوع شغل بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی

ارائه می‌شود و بسیاری از کشورها از همین طبقه‌بندی استفاده می‌کنند. در این طبقه‌بندی مشاغل از تخصص بالاتر به مشاغل بدون نیاز به تخصص مرتب شده‌اند. هرچه سهم افراد متخصص در مجموعه‌ی

این سال‌ها رو به کاهش بوده است، اما در مقایسه با کشوری مانند آلمان که تنها ۱/۸ درصد شاغلین در این بخش اشتغال دارند نشان

می‌دهد که تفاوت بهره‌وری در بخش کشاورزی چه اندازه عمیق است. سهم کارگران ساده که هیچ‌گونه تخصصی برای آن‌ها نیاز نیست در کمال تعجب در ایران طی این سال‌ها رو به افزایش بوده یعنی کیفیت اشتغال از این بعد کاهش یافته است. مشاهده می‌شود که این سهم برای کشورهای توسعه‌یافته‌ی جدول بسیار کمتر است.

این آمارها حاکی از شکاف وضعیت اشتغال در ایران و کشورهای توسعه‌یافته است و نشان می‌دهد عدم مدیریت کارآمد بازار کار در دوران طلایی جمعیت کشور که طی این سال‌ها شکل گرفته، نتوانسته است کیفیت اشتغال را در سال‌های مورد بررسی بهبود قابل توجهی بدهد.

کمترین سهم را در مشاغل مدیریتی داراست، اما متخصصین در کشور ۸/۵ درصد شاغلین را شامل می‌شوند. گرچه این سهم نسبت به سال ۱۳۸۴ افزایش اندکی داشته است اما می‌توان گفت با توجه به افزایش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی انتظار بیشتری می‌رفت. این سهم در کشورهای توسعه‌یافته‌ای چون آلمان، روسیه، کانادا و استرالیا حدود دو برابر ایران است که می‌تواند تفاوت کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را نشان دهد. لازم به ذکر است که غالب کشورهای توسعه‌یافته‌ی اروپایی شبیه همین آمار را دارند که به علت مشابهت در این جدول نیامده‌اند. سهم کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری در ایران طی

شاغلین بیشتر باشد نشان از کیفیت بالاتر و فنی‌تر بازار کار می‌دهد. افراد با تخصص بیشتر ارزش افزوده‌ی بیشتری می‌توانند ایجاد نمایند و کشورها را به سمت توسعه هدایت کنند، اما سهم تخصص در کشورها به چه صورت است. در جدول ۱ سهم شاغلین در گروه‌های مختلف شغلی در ایران در سال‌های ۱۳۸۴، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۱ و برخی کشورها آمده است. با توجه به این‌که آخرین اطلاعی که در بانک آمار و اطلاعات سازمان جهانی کار از کشورها قرار داشت مربوط به سال ۲۰۰۸ میلادی بود. این جدول بر اساس همان سال تهیه شده است.

جدول ۱- سهم شاغلین در گروه‌های عمده‌ی شغلی بر اساس طبقه‌بندی ISCO در ایران در سال‌های ۱۳۸۴، ۱۳۸۷، ۱۳۹۱ و برخی کشورهای منتخب در سال ۲۰۰۸

گروه شغلی	ایران			استرالیا	کانادا	آلمان	مالزی	مکزیک	روسیه	ترکیه
	۱۳۸۴	۱۳۸۷	۱۳۹۱							
کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
قانون‌گذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران	۳/۱	۲/۴	۲/۶	۱۱/۱	۹/۳	۷/۱	۷/۰	۲/۰	۷/۰	۸/۸
متخصصان	۸/۲	۷/۸	۸/۵	۱۸/۱	۱۷/۶	۱۴/۴	۵/۸	۶/۸	۱۸/۵	۶/۲
تکسین‌ها و دستیاران	۴/۷	۴/۸	۵/۳	۱۳/۷	۱۵/۵	۲۰/۴	۱۴/۰	۹/۷	۱۵/۲	۷/۱
کارمندان امور اداری و دفتری	۴/۴	۴/۸	۴/۵	۱۳/۲	۱۳/۴	۱۱/۷	۹/۹	۷/۰	۲/۹	۶/۶
کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها	۱۲/۵	۱۲/۸	۱۲/۵	۱۵/۰	۱۴/۵	۱۲/۲	۱۶/۷	۱۸/۴	۱۳/۸	۱۲
کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۹/۷	۱۷/۸	۱۶	۲/۹	۲/۱	۱/۸	۱۱/۹	۱۲/۸	۴/۱	۱۹/۴
صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	۲/۰	۱۹/۳	۱۸/۹	۱۲/۰	۱۰/۵	۱۴/۹	۱۰/۸	۱۵/۹	۱۴/۸	۱۴/۳
متصدیان ماشین‌آلات و دستگاه‌ها، مونتاژکاران و ...	۱۰/۷	۱۲/۱	۱۲/۴	۶/۳	۸/۹	۷/۱	۱۲/۶	۸/۳	۱۲/۵	۱۰/۸
کارگران ساده	۱۴/۴	۱۵/۷	۱۶/۹	۷/۶	۸/۰	۸/۶	۱۱/۳	۱۸/۹	۱۱/۲	۱۴/۷
سایر و اظهارنشده	۲/۳	۲/۶	۲/۳	۰/۰	۰/۰	۱/۸	۰/۰	۰/۲	۰/۰	۰/۰

منبع: نتایج طرح آمارگیری نیروی کار ۱۳۸۴، ۱۳۸۷، ۱۳۹۱ و سازمان جهانی کار ۲۰۰۸